

KMETSKI LIST

Štev. 8

Ljubljana, 21. februarja 1940

Leto XXII

Zakoni – temelj države

V zvezi z izvajanji, ki smo jih nedavno slišali v Sloveniji, naj nam bo dovoljenih nekaj pripomb. Kakor je bilo spričo naših posebnih razmer pričakovati, ni izostala niti časopisna polemika o tem. V nadi, da živimo med svobodoumnimi in svobodoljubnimi ljudmi, kar veljaj navzgor in navzdol, želimo tudi mi načelno spregovoriti o kočljivem vprašanju.

Ali zakoni zadoščajo?

Vprašanje, kakor je postavljeno, mora zanimati vsakega mislečega državljan. Zakone ima vsaka pravno urejena in organizirana človeška družba, ki ji pravimo država. Te zakone v demokratskih državah potrjujejo in izpolnjujejo svobodno izvoljeni narodni zastopniki, v avtoritarnih državah nosilci režima. V obeh primerih pa državi, oziroma njenim organom zakoni zadoščajo. Kadar pa se pokaže potreba, jih poklicani izpopolnijo.

To načelo velja danes po vsem kulturnem svetu. Slovenci se radi ponašamo s svojo visoko civilizacijo in kulturo, zato pa nikakor ne želimo biti v tem vprašanju — svetovna izjema. Sodimo torej, da zakoni zadoščajo za urejevanje življenja tudi pri nas, naglašamo pa, da jih je treba vsestransko spoštovati ter pošteno, pravično in nepristransko izvajati. Ako se bo vsakdo — brez ozira na stan in položaj — zavedal te važne in nesporne državljanske dolžnosti, potem se nam ni treba bati za red in mir v državi. Samo nespoštovanje zakona vodi v zmede, zato trdimo, da je celo spoštovanje in izvajanje morebiti pomanjkljivih zakonov neprimerno boljše za narod in za državo kakor pa — brezpravje in nezakonitost.

Struje in trenja

Ko smo podčrtali to načelno stališče, ki ga nam ne more nihče omajati, ker ga nam narekuje zdrava kmetijska pamet, se moramo dotakniti še drugega vprašanja.

Nihče noče zanikavati, da bi ne živeli v nemirnih in viharnih dneh. Razne ideje se križajo, zlasti v socialnih vprašanjih so nazori silno različni in tako razgibani, da je težko najti v teh poplavalah pravo, zmerno srednjo pot. Od skranje desnice do skrajne levice je toliko vmesnih stopenj, inčič, steza in stezic, da je treba zelo previdno in skrajno vestno gledati, presojeti in razumevati, preden koga obsodimo.

Nesporno nam mora vsakdo priznati — a vsi skupaj tudi sami sebi — da ni nikjer na svetu in tudi pri nas ni vse tako urejeno, da bi bilo brez napak. Pošten in plemenit človek seveda naravno in zavestno teži za tem, da se čim največ napak popravi in tako položaj po možnost izboljša.

Težo sedanjih dni najbolj občuti mladina, pa naj bo na deželi ali v mestu. Na deželi jo

tarejo gospodarske nadloge na svoj, v mestu zopet na svoj način. Zato je samo naravno, če mladina danes posveča socialno-gospodarskim vprašanjem največ pozornosti. Starejša pokolenja ji tega nikakor ne moremo in ne smemo šteti v zlo, ampak si moramo skesano priznati, da smo to plat življenja premalo resno upoštevali, in moramo mladini iskreno, s svojim izkustvom in pošteno pomagati. Ne v nas, ki odhajamo, ampak v tistih, ki prihajajo, je narodova bodočnost. Kakšno pa bo to novo pokolenje, je v veliki meri odvisno le od nas.

Pred nekaj dnevi smo imeli priliko govoriti z uglednim in visoko naobraženim svečnikom o raznih perečih vprašanjih. Med drugim nam je dejal: »Vero je treba imeti v srcu, a kdor je nima, mu je nasilje ne vcepi.«

Prav podobno velja tudi za vsa druga globlja življenjska gledanja. Tudi vsak življenjski nazor ima in mora človek imeti v srcu in mu ga s silo ali ukazom ni mogoče vcepiti ali spremeniti.

Življenje oblikuje ljudi, starejši pa morajo skrbeti za to, da jih bo oblikovalo tako, kakor bo mlademu rodu in vsemu narodu bolj v srečo.

Pri tem nikakor nočemo zanikati važne vloge, ki jo ima pri vzgoji vera. Ne samo, da to priznavamo. Saj so vse naše vasi — brez ozira na politično strankarsko opredelitev njihovih prebivalcev — žive priče za resničnost te trditve. Versko-kulturna tradicija je zlasti na kmetih enako močna pri pristaših vseh raznih strank. Zato bi bilo neumestno in celo krivično, ako bi kdo slovenskemu kmetu hotel naprtiti očitek brezverstva.

Ljubezen in zvestoba

Kakor pa je v verskem pogledu naš kmet nosilec tradicije, tako je tudi v vseh drugih ozirih vprav kmet tisti činitelj, ki ohranja vez med sedanostjo ter bližnjo in daljnjo preteklostjo. Prav zato je kmet najzanesljivejši branitelj miru in reda. Ako velja to za kmeta sploh, velja za slovenskega kmeta prav posebej. Slovenska zgodovina ne pozna atentatov, slovenskemu političnemu življenju so tuja sredstva kakor revolverji, peklenski stroji in podobni izrazi nasilja. Da je tako, se moramo v veliki meri zahvaliti dejstvu, da tudi slovenski izobraženec, delavec in meščan izvirajo tako rekoč neposredno s kmetov. Spričo tega moramo za kmete in tudi za kmetijsko mladino odkloniti vsako namigavanje o kakih prevratnih težnjah.

Svoje stališče do prevratnih sil smo že jasno obrazložili v letošnji prvi številki »Kmetijskega lista«. Tem besedam nimamo kaj dodati. Rečemo pa, da zakonito, pošteno in idealno prizadevanje za nujno, temeljito in pravično rešitev najbolj skelečih socialnih vprašanj nikakor ni nobeno prevratno stremenje. Saj vprav kmet najhuje občuti na sebi vso ono

pezo, ki jo imenujemo s skupnim imenom »socialno vprašanje«. O tem smo že tolikokrat podrobno razpravljali, da bi bilo popolnoma odveč, ako bi hoteli danes vse posamezne težave zopet zapored naštevati. Zato pa, ker je kmetijski človek prvi branitelj zemlje in nosi v družbi največ socialnih bremen, je njegova pravica in celo sveta dolžnost, da se poteguje za pravično in tehtno rešitev socialnih vprašanj.

Po drugi strani ne zanikavamo, da morda v drugih slojih ne bi bilo posameznih primerov prevratnega levičarstva. Verjamemo, da je v vrstah duševnih in ročnih delavcev po mestih kaj takih posameznikov, čeprav si slovenskega človeka kot prevratnika težko mislimo, prav zaradi prej navedenih slovenskih lastnosti.

Če in kjer se taki posamezniki najdejo v vrstah odraslih in zrelih ljudi, tam naj občutijo vso resnobno težo zakona. Sodimo, da imamo tudi za to poglavje dovolj temeljitih zakonov ter jih je treba le dosledno, pošteno in brezkompromisno izvajati, pa bo vse v redu. In tudi za te posamezne pojave bi bilo po našem mnenju treba za vsak primer vsestransko pogledati, če so res idejni, načelni prevratniki, ali samo bedne žrtve neugodnih socialnih razmer. V prvem primeru strogost zakona, v drugem pomoč, tako po našem mnenju vleva čut pravičnosti.

Vprašanje mladine

Vprašanje zase je slovenska mladina. O kmetijski smo že spregovorili, zanima pa nas tudi usoda mestne. Saj je vendar precej kmetijskih sinov in hčera v mestnih šolah, a tudi mestna mladina sama je in mora biti živa veja vsega naroda.

Prav proti mladini na srednjih in višjih šolah padajo često težki očitki. Res je, da mladega človeka vse prepovedano najbolj mika, res je tudi, da mladega človeka zaradi njegove neizkušenosti, zavoljo njegove mladostne zaupljivosti in lahkovernosti blesteča in varljiva gesla prej omamijo nego zrelega, izkušenega moža. Pri tem pa je tudi res, da zahteva vzgoja mladega rodu veliko — ljubezni. Za dobrega učitelja ali profesorja ni dovolj, da ima kdo take ali take predpisane izpite, ki ga po črki usposablja za ta poklic, ampak mora imeti tudi veliko srčne kulture in se s srcem predati mladini. Črka je mrtva; duh je, ki oživlja. Duh pa ni samo razum, temveč je tudi srce, čustvo, njegov bistveni sestavni del.

Ako tedaj zahaja kje mladina na kriva pota, je treba ta pojav vsestransko premostriti, preden mladino sodimo ali celo — obsodimo. Ali damo njenim vzgojiteljem dovolj prilike, da se lahko popolnoma posvete mladini? Ali niso morda vzgojitelji naše mladine z delom preobremenjeni? Kako je poskrbljeno za njih socialni položaj? Ali jim nudimo dovolj pri-

ke in sredstev za stalno izpopolnjevanje svoje umske in srčne kulture?

Sele če je vse to v redu, pogledajmo mladino. In spet je treba tu pogledati v prvi vrsti, kakšen je njen socialni položaj. Ali nudimo mlademu človeku toliko gmočnih sredstev, da se brez zagrenjenosti lahko popolnoma posveti izobraževanju svojega duha in srca? Kako je z njegovo hrano? Kako je s stanovanjem? Vse to so vendar činitelji, ki usodno in često odločilno vplivajo na notranje oblikovanje mladega človeka.

Iz življenja našega največjega pisatelja Ivana Cankarja vemo, da je bil že kot dijak silno uporna natura. Še sedaj ga imamo živo pred očmi, ko nam je nekaj pravil o svojih

srednješolskih doživljajih. Vpadal je profesorjem v besedo med predavanji, puntal se je v nalogah in sploh pčenjal marsikaj, kar ni bilo v skladu z disciplinskimi predpisi. Marsikdo je zaradi tega proti mlademu Cankarju hotel nastopiti, toda med profesorji se je našel eden, ki je tega razboritega mladega fanta razumel. To je bil France Levec, naš odlični kulturni delavec in eden naših najidealnejših mladinojbov. Ta je spoznal, da je vse Cankarjevo puntarstvo samo krik mlade, plemenite duše, ki išče resnice, spoznanja in pravice. In se je za svojega dijaka odločno in možato zavzel. Pa ne samo to! Ko je bil Cankar nekoč s svojo obleko tako na psu, da v takih raztrganih capah ni mogel več v šolo, mu je profesor Levec

iz lastnega kupil novo obleko ter ga oblekel in obul, kakor pravimo, od vrha do tal. Deloma lahkomišljenost, deloma stiska sta Cankarja zapeljali, da je čez nekaj dni vso svojo novo »opremo« za mal denar odložil na — starini. Profesor je tudi to razumel, oprostil, blagodejno vplival na mladi talent in tako v veliki meri omogočil, da se danes Slovenci lahko ponasamo z Ivanom Cankarjem.

Navedli smo to zgodbo namestu vsake druge debate. Kdor jo hoče razumeti, mu dovolj govori in dosti pove. Ako še velja trditev, da je zgodovina učiteljica življenja, potem je nas vseh dolžnost, da se učimo vsaj iz lastne zgodovine.

Surovi materijalizem

Boj, ki ga pred našimi očmi odkrivajo današnji časi, mnogi označujejo kot boj med dvema svetovnjima nazoroma. Zagovorniki materializma trdijo, da je vse človeško življenje in delovanje plod gospodarskih odnošajev. Zanje pojem duhovnih vrednot ne obstoji. Predstavniki takoimenovanih duhovnih nazorov trdijo, da imej glavno besedo duh — izraz plemenitega v človeku — in da naj vse, kar je zgolj stvarno, zgolj materija, služi duhovnemu življenju kakor najvišji obliki ljudskega udejstvovanja. Temu boju nazorov po mnenju obeh strani služi tudi borba z orožjem, ki bo končno odločila, katera stran je višja od druge.

Za preproste duše pomeni ta igra besedi razkritje, ki se ga celo življenje ne utegnejo otresti. Z vso slepoto se udajajo enemu ali drugemu nazoru, z vso vdanostjo trpe zanj in za nobeno ceno niso pripravljeni spremeniti svojega prepričanja. Zlasti pa jim nobena dejstva in nobeni razlogi ne morejo odpreti oči. Z drugo besedo povedano: čustvo je odločilno, razum bodi tiho!

Materializem je po svojem bistvu enak. Enak pri onih, ki ga postavljajo za boga, enak pri onih, ki ga z besedo taje, a ga z dejanji povzdigujejo na prestol. Pri obojih ima svoj tron v pokvarjenosti duše, ki se je oddaljila od Stvarnika, ki je zašla na pot samoljubja, ki ne pozna bližnjega, ne hrepeni po pravičnosti in jo tepta, kjerkoli se ji to ponudi. Kakšna razlika je med človekom materialistom, ki hlepi po zlatu in uživanju, in človekom, ki se isti stvari udaja le bolj zvito, prepredeno, in skrito? Ali je ta poslednji »duhovni človek«? Če se taki borijo med seboj za zmago, se ne morejo boriti za koga drugega kot le za sebe, ker duhovno je obojim enako tuje. Kot najbližji sorodniki se le poznati nočejo, ko segajo po isti stvari. Proletarski narod kakor je slovenski, bi bil že davno uspel dognati resnico o materializmu, če bi ne nosil na svojih plečih nekoga, ki mu tesno zapira oči in preganja od njih svetlobo spoznanja. Ta boj za spoznanje dozoreva od dne do dne. Nešteto različnih krajev in kosov slovenske zemlje glasno kriči po osvobojenju izpod krčevitega materialističnega objema. Množice slovenskih ljudi hrepene, da bi se z njihovih oči dvignila ostra mrena, ki se jim zabada v zenico. Množice ljudstva zahtevajo — ne v imenu materializma, temveč v imenu najmanjše mere pravičnosti — da naj bodo za svoje težko delo dostojno plačane in da naj v imenu duhovnosti ne bo nihče plačan za delo, ki ga ni opravil ali celo za delo, s katerim prizadeva narodu stvarno in dušno škodo.

Pred narod bo treba stopiti z resnico. Pa kaj samo to! Pred narodom se bo treba zagovarjati vsem onim, ki resnico brezdušno tiščijo k tlom, ki narodove žulje brezvestno zapravljajo in ki niso po svojih dejanjih prav nič različni od njih, na katerih leži očitek, da so udinjani materiji.

Slovenski narod je svojo pot že izbral. Gotovo ne bo nikomur prizanesel, pa kdorkoli je pod kakšnim že besednim plaščem služil temu,

Gorje narodom, ki jih vodi tuja sila

Prav dobro ve vsak naš človek, da gospodarstvo samo tako dolgo napreduje, dokler ne stopi vmes kaj tujega, kakšna druga sila, ki ne posluša gospodarjevih nasvetov in navodil. Kar s prstom kažejo ljudje na takšnega človeka, ki ni sam svoj gospodar. Hiša mu navadno že na zunaj kaže njegovo vrednost z golimi rebri, oguljenimi ogli, skratka vse je v neredu, ker domačija ni vodena od tistega, ki svojo zemljo ljubi, oziroma bi jo moral ljubiti, zato mu na vsej črti odpove. Ljudje se takšnega gospodarja ogibljejo in ne marajo z njim niti govoriti. Kakor za strah služi takšna domačija vsej okolici, dobrega gospodarja kar mrzost stresa pri misli na ta vaški strah, ki služi vsem mladim v pohujšanje. Prav isto se godi pri domačijah, kjer vsi prodajajo na svoj način, vsi nosijo iz žitne kašče za svoj žep, dokler se zadnji steber gospodarstva ne zruši, dokler vsi ne ostanejo na cesti goli in boski ne vredni člani zanikarne družine.

Nič drugače

se ne godi narodom. Kdor količkaj pozna zgodovino, kdor se iz te zgodovine spominja naših pradedov, ve, da tako dolgo pošteno, dobro živeli, dokler ni prodril med nje tuji duh in z njim tuja sila, ki je zrušila domačo zgradbo, ker je nihče ni znal pravočasno zavarovati. Posledica te tuje sile je bilo naše tisočletno suženjstvo, naš trpek jarem pod tujimi in domačimi grofi, ki so narod imeli za isto vrednost kakor kakšna našminkana ženska svojega kužka. Posledice so bile trdo suženjsko tlačanstvo, kmečki upori in mučeniška smrt Matije Gubca, ki ga je cerkvena in plemenitaška gospoda na zverinski način umorila dne 15. februarja 1573 leta. Istočasno z Gubcem je bil potlačen in strt ves naš narod. Tuja gospoda in domači izdajalci so naprej gospodovali, ker jih je vodila tuja, škodljiva misel, ki je že toliko gorja povzročila tudi mnogim drugim narodom na svetu. Suženjski čut je radi tega tako globoko prodril v naše duše, da še danes nosimo njegovo prokletstvo v srcu in nočemo videti, kako bedasto in slepo služimo tistim, ki na podel način izkoriščajo samo naše

Žulje

po drugi strani pa rušijo našo odpornost in obstanek vsega našega naroda. V zadnjem času je

iz česar raste njegovo vsak dan večje gorje. Matere strežejo bolnim in prezeblim otrokom brez luči, v moreči temi; s trdo skorjo kruha jih tolažijo — in z brezskrbno veselostjo se sprehaja preko vsega tega gorja zadovoljstvo duhovnih in tvarnih materialistov. —

tuja sila, tuji duh popolnoma prevladal našega človeka. Nasilno mu reže kruh in usodo, sebi pa baše nikdar nasičene žepe, in to vse radi ljube ideje ali svetovnega nazora, kakor mu radi pravijo. Kakšne strašne izgube smo pretrpeli na svojem narodnem telesu, se ne da povedati. Človek bi moral pisati knjige nenehoma vse življenje, pa jih ne bi mogel skončati. Iz teh razlogov tudi ne moremo nikamor, ampak lezemo v še večje blato. Ozmimo se v teh dneh ob spominu na Matijo Gubca

na tuje sile

in jih spoznajmo. Ni dovolj samo videti, ampak je treba tudi do popolnosti spoznati.

× **Vlomilci so udrli v cerkev Gospe Karmelske v Splitu in odnesli vrednosti za 100.000 din.** Potrgali so s kipov svetnikov krone, zvezde, verižice in druge dragocenosti.

× **Sprejem uslužbencev nazaj v službo, ko se vrnejo z orožnih vaj.** Predsednik ministrskega sveta in minister notranjih del sta naročila da se morajo sprejeti v službo vsi oni, ki se vrnejo z orožnih vaj, in to pri zasebnih delodajalcih kakor tudi pri avtonomnih ustanovah. Državne in samoupravne ustanove morajo takoj na prošnjo spet sprejeti z istimi pogoji vse uslužbenke, ki so službo izgubili zaradi odhoda na orožne vaje. O tem so bile obveščene vse državne, samoupravne in avtonomne ustanove, naj pozvanim na vaje ne izpraznjujejo njihovih mest.

× **Strahovit mrz, ki je zavladal pretekli teden po vsej državi in posebno še tudi po Sloveniji, kjer je dosegel ponekod celo 30 stopinj pod ničlo in napravil veliko škode je pričel popuščati.**

× **Divji prašič napadel cestarja.** Na banoinski cesti Sevnica—Planina je napadel divji prašič cestarja Senico. Ko je cestar kidal sneg, ga je nekdo od zadaj pahnil. Cestar se je pobral in zagledal pred seboj ščetinasto mrcino, ki se je zopet pognala vanja in mu s čekanom pretrga žilo na roki. Na močno kričanje cestarja je divji prašič pobegnil. Cestar je zbral nato večjo skupino lovcev, ki so prašiču sledili in ga nato tudi ustrelili. Divji prašič je tehtal 164 kg, visok pa je bil 1 m.

Doma in drugod

IVAN PUCELJ

bivši senator in minister v p. se mudi že ves teden v Beogradu. Ob tej priliki je obiskal vodilne člane opozicijskih strank, enouren razgovor pa je imel tudi s predsednikom SDS in ministrom socialne politike g. dr. Srdjanom Budisavljevičem.

ILIJA MIHAJLOVIČ

član glavnega odbora Jugoslov. nacionalne stranke je obiskal v Nišu šefa Narodno radikalne stranke g. Aco Stanojeviča. Ilija Mihajlovič je bil nad 30 let poslanec radikalne stranke in uživa velik ugled v krogih njenega vodstva. Med obema politikoma se je vodil razgovor o sodelovanju opozicije in o predlogu, ki ga je nedavno izročilo posebno odposlanstvo nacionalne stranke vodstvu radikalov in ki se tiče ožjega sodelovanja med glavnimi pozicijskimi strankami.

JRZ NE MORE

v narodno radikalno stranko, s katero se je hotela združiti. Po prvem neuspehu je stavil njen šef g. Dragiša Cvetković nove predloge staroradikalom. Beograjska poročila vedo povedati, da so tudi ti predlogi propadli.

MUSLIMANI IN BOSNA

Kakor za Vojvodino, slična borba se vodi med Srbi in Hrvati tudi za Bosno in Hercegovino, od katere pa so že nekateri deli pripojeni banovini Hrvatski. Glede Bosne in Hercegovine stoje Hrvati na stališču, da naj dobi slično samoupravo kakor banovina Hrvatska, ali pa naj se razdeli med Srbsko in Hrvatsko banovino. Šef muslimanskega dela JRZ g. dr. Kulenović se je že od vsega početka izjavil za posebno banovino Bosne in Hercegovine. Dr. Kulenović se odločno upira priključitvi teh dveh pokrajin banovini Srbiji. Ko je predsednik JRZ g. Dragiša Cvetković vodil razgovore za vstop v radikalno stranko celokupne JRZ, je dr. Kulenović izjavil, da v radikalno stranko ne vstopi.

O zahtevi muslimanskega dela JRZ glede avtonomije Bosne pa sodijo Srbi takole, kakor piše beograjski list »Radikalna zastava«:

»Dr. Džafer Kulenović, minister za šume in rude ter voditelj JMO, zahteva avtonomijo Bosne in Hercegovine. Dr. Kulenović zahteva to skupno s Hrvati in katoliki, ki so naseljeni v Bosni in Hercegovini. To svojo zahtevo podpira tudi z netočno statistiko, ki skriva prozorno tendenco. Dr. Kulenović pravi, da je v Bosni in Hercegovini 900.000 pravoslavnih Srbov, 800.000 muslimanov in 550.000 Hrvatov. Vsem je jasno, kaj hoče dr. Kulenović s temi številkami: da so Srbi v manjšini. On tega niti ne prikriva. Ako nočete, nas poziva na glasovanje, da z gumijastimi kroglicami, s plačanim žganjem, gulažem in paprikašom rušimo to vprašanje. Ali hoče dr. Kulenović proglasovati do nedavno tepene Srbe od sultana do dunajskega cesarja? Dr. Kulenović je vse to dobro povedal, pozabil pa je, da osem milijonov Srbov tega ne bo dovolilo.«

BEOGRAJSKA SKUPŠČINA NEKAJ ZAČASNEGA

Na shodu HSS v Daruvaru je nedavno govoril glavni tajnik HSS in senator, g. dr. Juraj Krnjevič o volitvah in izjavil, da se bodo vršile v najbližjem času, čeprav še ni znano točno, kdaj bodo razpisane.

Glede pomena teh volitev pa misli g. dr. Krnjevič takole:

»Posebno pomembne bodo volitve v hrvatski sabor, ker bo sabor preporočil našo domovino Hrvatsko. S skupščinskimi volitvami je malo drugače. Beograjska skupščina je nekaj začasnega, dokler ne izvedemo končne in definitiv-

ne organizacije države. Vsekakor pa se zavedajte, da so volitve v sabor in skupščino nadvse važne in da bomo morali nastopiti Hrvati pri njih prav tako složno in enotno, kakor smo nastopali doslej pri vseh volitvah. Odnosaje s Srbi bomo uredili tako, da bomo vsi enakopravni in da ne bo več privilegiranih in podrejenih.«

BANOVINSKI PRORAČUN

V ponedeljek preteklega tedna je pričel razpravljati banovinski svet dravske banovine o proračunu za leto 1940-41. Proračun znaša 139.831.260 din dohodkov in izdatkov. Proračun je za približno 3.000.000 din večji od sedanjega. Gospodarski položaj Slovenije se je poslabšal od leta do leta.

Ljuba Davidovič

predsednik demokratske stranke in ugleden srbski politik že dolgo časa boleha. Zadnje dni pa se je njegovo zdravstveno stanje močno poslabšalo. Visoka starost bolnika in splošna oslabelost povzročata resne skrbi prvakom demokratske stranke, ki so se takoj zbrali okrog bolniške postelje.

Tik pred zaključkom lista smo prejeli vest, da je ta značilni predstavnik našega političnega življenja dne 19. t. m. ob pol devetih dopoldne za vedno zatisnil oči.

Pokojni je veljal v zasebnem in političnem življenju vseskozi za moža poštenjaka. Velikega pokojnika bo ves narod ohranil v trajnem in častnem spominu.

ZA SKUPEN NASTOP OPOZICIJE

V zadnjem listu smo objavili besedilo predloga glavnega odbora JNS radikalni in demokratski stranki za skupen nastop vseh treh opozicijskih strank in za čim tesnejše sodelovanje. Prvak radikalne stranke g. Miša Trifunović je odgovoril na vprašanje novinarjev, kaj misli o predlogu JNS naslednje: Dr. Kramer, dr. Andjelinović in Banjanin so bili pri meni ter so izrazili svoje mnenje in željo po zblizanju vseh opozicijskih strank. Vsi smatramo, da je potrebno zbiranje političnih sil, ne pa njihovo razbijanje. V tej smeri smo proučili vsa stališča.

Enako potrilen odgovor na omenjeni

Pomladanski Dunajski velesejem

SE VRSI

10. — 16. marca 1940

Tehnični velesejem do 17. III.

Poljedelski stroji, stavbarstvo, stroji in orodje, tehnične ureditve, industrijski proizvodi, nemški industrijski polfabrikati, »hiša mode«, modna industrija, umetni obrt itd.

Vse informacije se dobijo pri počastnem zastopniku za banovino Hrvatsko in dravsko banovino:

J. Kulhanek, ZAGREB, Ilica 9, tel. 24307 in pri generainem zastopniku za kraljevino Jugoslavijo:

H. Pfannenstill, BEOGRAD II., Brankova 8, tel. 30881.

Obiskovalci Dunajskega velesejma dobijo posebne popuste na železnicah kraljevine Jugoslavije in na nemških državnih železnicah.

predlog je dal tudi prvak demokratov g. Milan Grol. Po vsem tem izgleda, da je nemogoče, da bi volitve v narodno skupščino mogle presenetiti. Ako bodo volitve nenadoma razpisane, bodo postavile vse tri največje opozicijske stranke, ki predstavljajo nesporno večino Srbov in Slovencev, skupne kandidatne liste po vsej državi. Treba je pa pripomniti, da se bodo tej skupini pridružile tudi druge stranke, ki so sodelovale na skupni listi že 11. decembra 1938 leta.

BANOVINSKI DOLGOVI

Načelnik finančnega oddelka kr. banske uprave g. dr. Orel je navedel v svojem poročilu na zasedanju banovinskega sveta med drugim tudi podatke o banovinskih dolgovih. Za odplačevanje banovinskih dolgov je v novem proračunu določenih 14 milijonov din. Banovinski dolgovi znašajo sedaj 145 milijonov. Od lani so se povečali za 18.148.000 din. Posojila so bila najeta 12.700.000 za gradnjo cest, 1 milijon za gradnjo kmetijske šole v Poljčah, 500.000 za Vinarsko zadrugo v Ptujju, 2.100.000 za gradnjo vodovodov Kranj—Preddvor in Ribnica, 1 mil. 150.000 za gradnjo gledališke kulisarne in 698 tisoč din za nakup zemljišča na katerem se bodo zgradili bakteriološki zavod, Podkovska šola in ambulanta šola za živalske bolezni v Ljubljani.

SEZONSKI DELAVCI ZA INOZEMSTVO

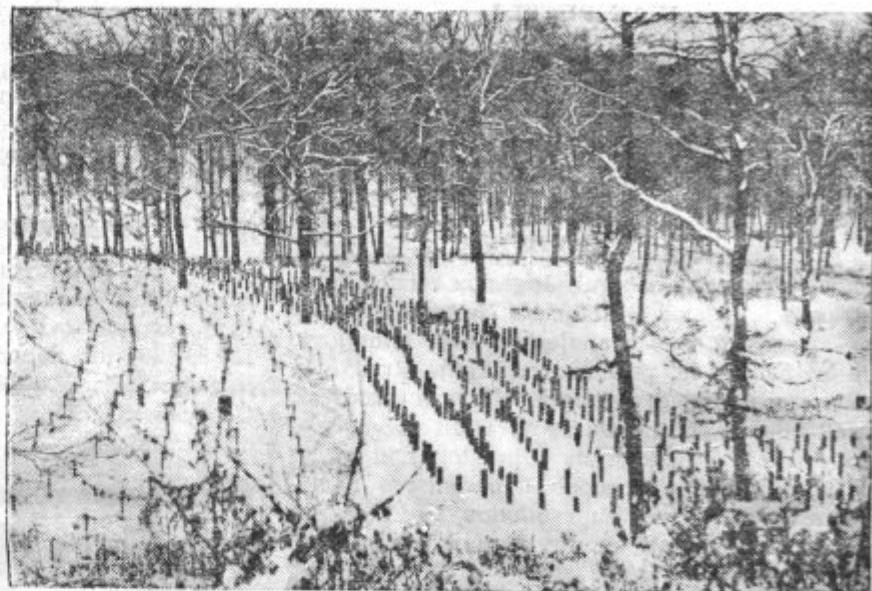
Te dni se je mudil v Prekmurju in Medjimurju odposlanec Francosko-jugoslovenskega izseljeniškega društva zaradi zaposlitve delavcev v Franciji. Za delo v Franciji se je prijavilo veliko število delavcev iz vseh krajev. Letos bo po dosedanjih prijavah odpotovalo iz Prekmurja in Medjimurja najmanj 15.000 kmetov in kmetov v Francijo. Konec februarja pa pridejo odposlanci Nemško-jugoslovenskega izseljenškega društva, da pridobe naše ljudi za sezonsko delo v Nemčiji. Tako bo odšlo letos iz Prekmurja in Medjimurja v Francijo in Nemčijo kakih 25 do 30 tisoč delavcev in delavk na sezonsko delo.

STARE STRANKE

Z zakonom o shodih in političnih strankah bodo po pisanju beograjskih listov priznane tudi vse stare stranke. Po objavi in uveljavljanju tega zakona, o katerem že vlada delj časa raz-

Spodaj: Protitankovske ovirne pred francosko Maginotovo črto. — Levo: Top proti tankom na francoskem bojišču

pravlja, ne bo potrebne nobene posebne odobritve za narodno radikalno stranko, ki je bila prijavljena notranjemu ministru. Rešiti bo treba le vprašanje njenega milijonskega premoženja na Terazijah, katerega se je polastila JRZ, ko je bil njen predsednik dr. Milan Stojadinović. Poleg tega vprašanja se bodo vršili še razgovori o vrnitvi v radikalno stranko vseh onih radikalov, ki so zapustili njene vrste v zadnjih petnajstih letih.

KAJ PRAVI BEŠLIČ O VOLITVAH

Na seji banovinskega odbora JRZ v Novem Sadu je govoril prometni minister g. inž. Bešlič. Med drugim je izjavil, da bodo volitve v narodno skupščino razpisane šele po končani preureditvi države. Kdaj bodo volitve, ne ve nihče, gotovo je le, da bo čas za volitve določen le tedaj, če bodo ugodne zunanje politične prilike in če bo to dopuščal notranje politični položaj.

Dr. Čubrilovič Branko, poljedelski minister, pa zatrjuje na svojih shodih, da bodo volitve razpisane v najkrajšem času, kajti ni nobenega razloga za odlašanje volitev. Narod je zadovoljen, svoboden in srečen.

ZA VOJVODINO IN BOSNO

Med Srbi in Hrvati se vodi vedno ostrejša borba za Vojvodino in Bosno. Srbske kulturne in politične organizacije zatrjujejo, da v Vojvodini sploh ni Hrvatov, da ima ta dežela že od nekdanj srbski značaj in žive v njej le Srbi, Bunjevci in Šokci. Hrvatje pa nasprotno trde, da so to starodavne hrvatske pokrajine, v katere so se za časa turških napadov preselili Srbi iz Srbije in da žive tam prav za prav kot gostje. Take in slične trditve slišimo po raznih shodih in po časopisju z obeh strani.

Ves ta spor pa le dokazuje, da se ne da potegniti narodnostna meja med Srbi in Hrvati

niti v Bosni in Hercegovini, niti v Vojvodini in da se ta problem ne da rešiti niti s srbskega niti s hrvaškega stališča, marveč edinole z jugoslovanskega, ki more s pravilno gospodarsko in upravno razdelitvijo države, narod zadovoljiti povsod, ne glede na to, ali tam prebivajo Srbi ali Hrvati.

Ako bi šli med narod, med vojvodinske kmete, bi tam mogli ugotoviti, da ne vlada med njimi nobeno sovraštvo in noben spor glede tega, kam naj pripadajo. Kmetje, pa naj si bo srbski ali hrvatski, hočejo, da so pred zakonom vsi enaki, da imajo vsi enake pravice in dolžnosti, da naj se njihove prošnje in pritožbe naglo in pravično rešujejo in da se naj javne datjave in razdelitev proračunskih izdatkov pošteno izvrše. Ako se bo tako pravično in pošteno vladalo v Zagrebu in v Beogradu, potem je jugoslovanskemu kmetu prav vseeno, h kateri samoupravni edinici bo pripadal. Gospoda pa

F. Skowronek:

7

Grbulja

Mazurska povest

»Striček, vsak čas bo poldne. Vendar ne moreš gostov pokaditi z doma pridelanim tobakom.«

»Čemu ne? Ta ima še vedno prijetnejši duh ko obe gospodični.«

Grbulja se je morala glasno zasmejati. Takoj ob prihodu gostij je ovohala, da sta se obe svatbe željni gospodični nekam obilo pollii s parfumom.

Gospa Komosa je natanko opazila, čemu se je vrnil stari s pipo in čemu je čvrsto puhajoč hodil po sobi gor in dol. Naredila je strog in odklanjajoč obraz ter je vprašala:

»Povejte mi no, gospod Rostek, vaš papa je že prevžitkar. Ali stanuje še vedno tu v hiši?«

Stari je prisluhnil. To je vendar porednost proti njemu. »Draga gospa Komosa, jaz svojega očeta nisem vtaknil v bajto, pa moj sin tega tudi ne bo naredil z menoj.«

»Mislila sem samo, da če pride mlada žena v hišo —«

»Potem ostane moj oče tudi tu. Toliko prostora imamo,« je sedaj mirno, toda odločno pripomnil Ludvik.

Obed, za katerega je uporabila Grbulja vso svojo spretnost, je minil prav neprijetno. Le s skrajnim naporom se ji je posrečilo vzdržati brezpomemben razgovor o neznatnih vsakda-

njostih. Takoj nato je dal Ludvik napreči in se je z gostjami odpeljal na polje. Zdaj je stari izbruhnil.

»Tako presukano babše! Prinese kar v omari s seboj grivo, da si jo v sobi nastavi.«

»To se tako spodobi, striček. Stara dama, ki ima malo las —«

»Ah, kaj dama! Ludviku ni treba nobene dame, ampak dostojno ženo! Ta pa včasih lahko kdaj diši tudi po hlevu, ko prihaja z molže, ne pa tako kakor ti dve gospodični.«

»S čim sta te pa tako razkurili?«

»S čim? Iz hiše sta me hoteli izriniti. Stara je dovolj vsiljeno vprašala, če še nisem šel v kot. Tudi ti zmajuješ z glavo. In na kaj takega naj molčim? Moji starši so pomagali pri delu, dokler so mogli le še z mezincem gibati, jaz pa naj zlezem v bajto in hodim k sinu na dnino? No, o tem bova še govorila. Staro bom pošteno potipal zastran dotke. Včasih je pri tem veliko kruljenja pa malo volne, kakor je rekel hudič, ko je svinjo strigel. Ako naj bi se Ludvik še pri tem opek —«

»Striček, nemara bo bolje, če se ne mešas v to. Denarja je dovolj.«

»Ti govoriš, kakor da bi bilo z denarjem že vse opravljeno. Ne, dete, veliko bolj važno je, da dobi Ludvik res gospodinjsko ženo. Toda kako naj človek to poprej ve?«

»Prav lahko, striček! Nevesta naj pride za štiri tedne sem na gospodinjsko preskušnjo.«

Stari je naglo vzel pipo iz ust, ker se je moral na glas zasmejati:

»Pametna ženska si, Loviza, in prav imaš. Ali pa bo stara pristala? No, bomo videli.«

Malo pred malico so se gostje vrnile s polja. Stari je bil kakor preroben. Šel jih je na dvorišče sprejemati in jih je sam vodil po hlevih in šupah. Ko je Ludvik z dekletoma od žrebet šel dalje k ovcam, je stari zadržal mater.

»Poglejte, gospa Komosa, tehle vrže vsak rep po osem do devet sto mark, pa bi lahko zredili še po tri več. Za to pa je treba nekaj kapitala. Sploh se da iz grunta dobiti še marsikaj, če dva pridna, mlada človeka res lahko kaj vložita vanj. Zdaj pa vzemiva, da mojemu Ludviku ugaja katera izmed vaših hčera. Kaj bo prinesla k hiši?«

»Vsaka moja hči ima šest tisoč tolarjev po očetu, ko pa jaz zatisnem oči, odpade na vsako še po dva tisoč tolarjev.«

»Tako, tako, gospa Komosa. To je pametna beseda. Toda veste, za tako posestvo, kakršno je naše, ni to čisto nič preveč.«

»Prav imate, gospod Rostek, saj je treba toliko izplačati že samo bratom in sestram.«

»Toliko Rakovo igraje lahko donaša, to se pravi, če žena zna gospodinjsiti.«

»Dragi moj gospod Rostek! Moji dekleti sta zelo dobro vzgojeni in —«

»Saj tudi nič ne rečem proti vašima hčera-ma, spoštovana gospa Komosa, toda človek vendar ne ve, ako bi se brž znašli v tako velikem gospodarstvu. Nikar mi ne zamerite, ko to rečem. Želel bi le vse obrnit na dobro. Zato sem si tudi mislil, da bi nemara ne bilo napak, ako bi nevesta za nekaj tednov prišla k nam.«

(Dalje.)

dela iz vseh teh vprašanj tako zamotane zadeve, da se je v tem sporu povsem pozabilo na gospodarske in socialne težkoče, ki prete upropastiti obadva, srbskega in hrvatskega kmeta.

Pri vseh drugih narodih vidimo, kako se njihove sile osredotočili in združili, da bi bili kos pretečim nevarnostim, pri nas se pa kregamo za vasi v isti državi.

Dr. JANKO ŠIMRAK

znani hrvaški kanonik, ki se besno zaletava zdaj v voditelje HSS, zdaj v SDS, je nedavno odpotoval v Rim. Spričo tega zagrebški listi poročajo, da je sedaj stopilo v ospredje vprašanje novega informativnega katoliškega dnevnika, ki se pa ne bo bavil s politiko, kakor to zahtevajo določbe katoliške akcije in kar je tudi zahteva nadškofa dr. Stepinca.

KAJ JE PRIPRAVLJAL DR. STOJADINOVIČ

Pred Beograjskim sodiščem se vrši razprava v tožbi, ki jo je naperil brat dr. Milana Stojadinovića, Dragomir proti biv. nar. posl. Pantoviću zaradi klevet. Pantović je v svojem zagovoru med drugim dejal, da so našli organi policijske uprave, ko so napravili hišno preiskavo v prostorih agencije »Fournier« v palači »Vremena«, ki je bila last dr. Stojadinovića, med drugim 5000 pendrekov, 2000 avtomatskih revolverjev, 3000 volovskih žil za pretepanje in nekaj vreč zelenih robcev JRZ z inicialkami bivšega »vodje«.

KAKO BOMO VOLILI PRIHODNJIČ

Kmetijski minister g. dr. Branko Čubrilovič je na sestanku v Sarajevu dejal sledeče o bodočih volitvah:

»Zemljoradniki so se borili za načelo, da ni jugoslavije brez Srbije, Hrvatske in Slovenije že za časa vidovdanske ustave, ko so nas mnogi še proglašali za komuniste. Beograjska čaršija bi že zdavnaj proglasila dr. Mačka za sv. Savo, če bi jo zadnjih 20 let branil in se odrekel svoji zahtevi, da morajo državo v prvi vrsti upravljati kmeti, ki tvorijo ogromno večino vsega našega prebivalstva. Bodoče volitve bodo povsem svobodne in gorje tistemu, ki bi poskušal vsiljevati narodu svojo voljo. Sreske načelnike in orožnike bomo poslali med volitvami studirat zakone. Upravna oblast naj čuva red in mir ter nima pravice se vmešavati v politiko in politično prepričanje državljanov.«

× **Nov zemljoradniški senator.** Z ukazom kr. namestnikov je bil imenovan za senatorja Čedomir Kokanović, bivši zemljoradniški poslanec iz Banja Luke.

× **Žrtve zime.** Na Hrvatskem sta zmrznila kmeta Stepan Požegi in Mato Pavlek iz Gornjega tkalca. Prvi je ponoči zašel, vračajoč se

domov, drugi pa je obtičal v snegu v pijanem stanju.

Kmetska mladina

Beričevo

V nedeljo, dne 18. februarja je imelo Društvo kmetijskih fantov in deklet dobro uspeli 17. redni občni zbor, ki je pokazal, da je v tem kraju kmetijsko-mladinska ideja že globoko prodrla med mladi kmetijski rod. Na občnem zboru so se sprejeli važni sklepi za bodoče kulturno delo, zlasti pa kar se tiče društvenega minimalnega in maksimalnega programa, kakor tudi debatnih večerov in samovzgoje mladega kmetijskega naraščaja. V novo upravo so bili izvoljeni: predsednik Ciril Grad, podpredsednica Anica Grad, tajnik Miha Grad, blagajnik Jože Kralj, gospodar Ivan Zamen, knjižničar Franc Grahek. Odborniki so: Anton Majdič, Ivan Ustinc, Franc Simenc, Franc Zamen, Alojz Avsec, Jože Bregar, Minka Simenc, Ivanka Puhar. Načelnik dramatičnega odseka je Pavle Zupančič, načelnik propagandnega odseka je tov. Jože Bregar, nadzornika pa sta Jože Grad in Fortunat Spenko.

Preteklo nedeljo smo z uspehom nastopili na odru Sokolske čete na Lavrici, kjer smo na veliko zadovoljstvo gledalcev igrali Mollierovega »Skopuha«. Sedaj pripravljamo »Dekle z rožmarinom«, ki jo bomo igrali najbrž 2. marca.

Zvezo je na občnem zboru zastopal tajnik Zveze tov. Ivan Nemec, ki je ob tej priliki tudi predaval o debatnih večerih in pomenu samozobrazbe za kmetijskega človeka. Istočasno je

predaval tudi načelnik Zvezinega kulturno-prosvetnega odseka tov. Jože Danev o udeleževanju kmetijske mladine v vseh prosvetnih panogah izobrazbe.

Sv. Jurij ob Ščavnici

Že pretekli mesec je Društvo kmetijskih fantov in deklet pri Sv. Juriju ob Ščavnici z velikim uspehom igralo veseloigro »Micki je treba moža«. Igralci so tako odlično rešili svoje vloge, da je bila splošna želja igro ponoviti. V februarju smo priredili dva družabna večera, ki sta zopet dobro izpadla. Na vseh prireditvah je nastopal tudi društveni tamburaški zbor. Letošnjo zimo je »Dom Matije Gubca« zelo živahna in res pravo zavetišče naše kmetijske mladine. Sedaj pripravljamo novo igro: »Razbojnik Guzaj«, pozneje pa bomo skušali postaviti na oder nekaj Cankarjevih del. Najbrž se bomo odločili za Kralja na Betajnovi ali Hlapce.

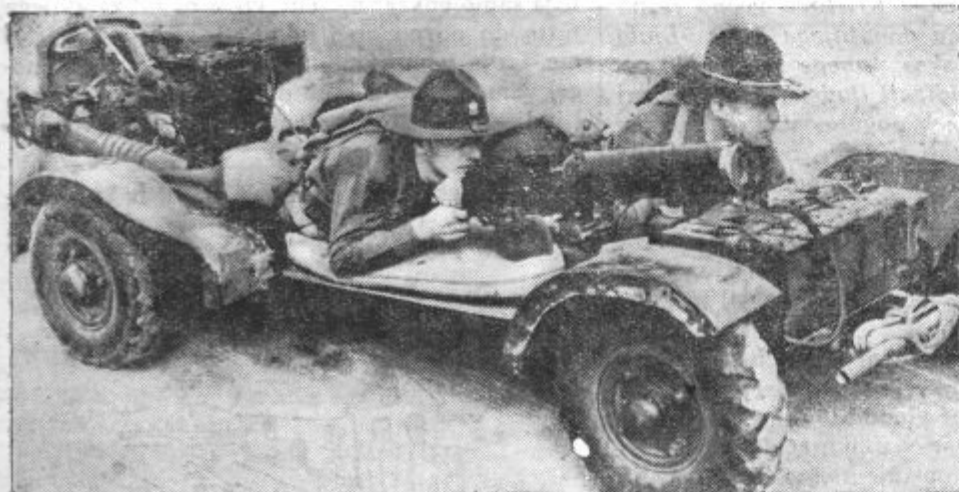
Novo mesto

Okrožje kmetijskih fantov in deklet v Novem mestu bo v prihodnjih dneh priredilo prosvetno-organizatoričen tečaj za fante in dekleta, zato pozivamo vsa tovariška društva, da pošljejo na tečaj čim več tovarišev in tovarišic. O datumu tečaja bomo še pravočasno poročali in društva pozvali s posebno okrožnico.

Očeslavci

V zadnjih dneh smo pričeli vaditi Golarjevo igro »Dekle z rožmarinom« in upamo, da jo bomo kmalu postavili na oder. Igrali bomo pri tovariškem Društvu kmetijskih fantov in deklet pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Res je sicer, da imamo pri prosvetnem delu težave, ker smo prepuščeni samemu sebi, toda Društvo kmetijskih fantov in deklet v Očeslavcih mora naprdeovati, to je naša odločna volja.

Desno: Ruski bombnik, ki so ga Finci sestrelili in ga peljejo na ogled v zaledje Spodaj: Ameriška vojska je sedaj dobila take strojnice na motornih kolesih. —

Kaj se godi po svetu

■ **Poljsko trgovsko brodovje**, sestojče iz 90 ladij, je ušlo skozi nemške pomorske prepreke in se uvrstilo v angleško ladjevje.

■ **Nemški kancelar Hitler** je imel zadnje čase dolga posvetovanja z vodilnimi nemškimi generali. Ta posvetovanja so v zvezi s spomladansko ofezivo nemške armade.

ANGLEŠKI VDOR V NEVTRALNO LUKO

Angleški rušilec »Cossack« je te dni vdrl v norveški fjord Josing, ko je zasledoval nemško ladjo »Altmarck«. Na tej nemški tovorni ladji, ki pa je bila po angleških poročilih oborožena s prikritimi topovi, je bilo okrog 300 angleških mornarjev — ujetnikov z raznih angleških trgovskih parnikov, ki so jih Nemci potopili. Ladja »Altmarck« je bila pomožna ladja potopljene nemške križarke »Admiral Graf von Spee«. Nekaj angleških ujetnikov je bilo z ladje »Altmarck« premeščenih na omenjeno nemško križarko. Po potopitvi križarke so bili seveda ti angleški ujetniki osvobojeni in so dali lahko Angležem podrobne podatke o ladji »Altmarck«. Ladja se je skušala skozi severno morje vrniti v Nemčijo. Angleži so jo seveda na vsej poti zasledovali in končno v angleških teritorialnih vodah tudi izsledili. V tem trenutku sta pripluli k izlivu fjorda Josing dve norveški torpedovki. Komandant angleške vojne ladje je Norvežanom predlagal, naj bi norveški torpedovki zapluli na čelo angleških zasledovalnih ladij in bi v tem spremstvu odpremili nemško ladjo v norveško pristanišče Bergen, kjer naj bi se na »Altmarki« izvršila preiskava po mednarodnih predpisih. Norvežani so to odklonili, češ da je bila »Altmarck« že dan poprej v Bergenu pregledana. Nato sta se spopadli posadki z angleškega »Cossacka« in nemške »Altmarcke«. Po kratkem boju, v katerem je bilo na nemški strani 5 mornarjev težko ranjenih in štirje ubiti ter je na angleški strani bil en mornar mrtev, so Angleži Nemce obvladali. Del nemške posadke je pobegnil na kopno, ostali del pa se je vdal.

Angleži so rešili vse svoje ujete mornarje: 55 častnikov in 220 mornarjev.

Nemška ladja »Altmarck« je nasedla v fjordu na pečino, kjer se še sedaj nahaja.

Norveška vlada je zaradi angleškega nastopa v norveških vodah vložila v Londonu protestno noto, češ da pomeni tako postopanje kršitev norveške nevtralnosti.

Nemec dr. Roos je bil vodja aljaško-lotarinških avtonomistov. Ker so mu francoske oblasti dokazale vohunstvo v prid neke tuje države, ga je vojaško sodišče obsodilo na smrt, nakar so ga v Nancyju takoj ustrelili.

NEMŠKI PROTEST

Istočasno je nemška vlada vložila pri norveški vladi v Oslu ostro protestno noto. V njej trdi, da norveška vlada nemškemu parniku ni dala dovolj zaščite ter je dopustila napad tujih vojnih ladij.

Nemška vlada zahteva od angleške, da brezpogojno poskrbi za to, da se odvedeni angleški ujetniki vrnejo na krov nemškega parnika, da se popravi vsa povzročena škoda in da norveška vlada plača svojem padlih in ranjenih nemških mornarjev primerno odškodnino, katere višino bi določila nemška vlada.

Ostri ton nemške protestne note je seveda izzval v Norveškem največje vznemirjenje. — Splošno se boje, da utegne dogodek res izzvati še hude in dalekosežne posledice.

FINSKI BOJI

Ruska ofenziva na Finskem se nadaljuje z vso srditostjo. Žrtve so na obeh, zlasti pa na ruski strani silno velike. Vesti, da so Rusi predrli Mannerheimovo črto, niso z nobene strani uradno potrjene. Kolikor se da sklepati, gre le za posamezne manjše utrjene položaje, ki so jih Rusi zavzeli, a se nahajajo pred pravim trdnjanskim pasom.

Kljub silnemu junaštvu in železni odporni sili sklepajo nekateri nepristranski opazovalci, da preti Finski resna nevarnost in ne bo več mogla dolgo vzdržati ruskega pritiska.

Finska nujno prosi pomoči. Švedska vlada je Finski vojaško pomoč odklonila, kjer je švedski parlament izglasoval tako rešitev finske prošnje.

PRESELJEVANJE UKRAJINCEV

Med sovjetsko in nemško vlado je bil dosežen sporazum o preselitvi Ukrajincev in Belorusov iz nemškega dela Poljske v rusko Poljsko. Preseljenci bodo morali zapustiti svoje domačije med 18. febr. in 1. marcem. S seboj bodo smeli vzeti le majhen del prtljage, za ostalo imetje, ki ga bodo morali pustiti, bodo prejeli neko odškodnino.

RAZLASTITEV NEMŠKEGA MILIJAR-DERJA

Po odredbi nemškega notranjega ministra Fricka sta izgubila znani nemški veleindustrijalec Fritz Thyssen ter njegova žena, ki se nahajata v Švici, nemško državljanstvo. Vse Thyssenovo imetje, ki ga cenijo na približno 200 milijonov mark, je bilo zaplenjeno. Thyssen je bil

D. F.:

Bajtarjem zemljo

(Konec.)

Z drugo besedo: *treba je temeljite melioracije (izboljšanja) neplodnih tal.* Ta melioracija bi prišla v poštev v alpskem predelu Slovenije (Gorenjsko), na očeviskem in v panonskem delu (Prekmurje, Dravsko polje), kjer bi se izsušila in preuredila številna močvirja, ki so po večini na graščinski zemlji. Nekje sem bral, da bi morala kočevska zemlja in Bela krajina doživeti popolno izvedbo agrarne reforme. Menda je tretjina kočevske zemlje opuščen.

2. Razlastiti bi bilo treba v prid bajtarjem vso ono zemljo, katere posestniki so tuji državljanji in bivajo izven mej naše države. To nikakor ne gre, da tak bogataš v tujini zapravlja denar, ki ga je iztisnil iz naše zemlje. Take vrste posestev je najti v Slovenskih goricah in Halozah in so izrazito vinogradniška. Vse take gorice naj se razlaste proti odškodnini 10% odkupnine. To naj bo tem inozemcem namig, naj za vedno zapuste naša tla, ki ne trpé izkoriščevalcev. Kar je dobrih vinogradov (glede na ugodno lego) naj se podeli revnim viničarjem, drugi, manjvredni, naj se kultivirajo v njive in travnike in enako podeli brezposelnim ljudem. — Tu ne gre za brezobzirnost proti inozemskim posestnikom, ampak za varnost naše meje!

5. Sklep

Morda bo kdo zagnal hrup, ko bo čital moje vrste: S tem, da pustimo vsakemu veleposestniku le 25—30 ha, ga upropastimo, kar ni pravično. Ne bojte se za njih. Z odškodnino bodo dobili že dosti, tako da bodo izplačan denar lepo vložili v banke in mirno živeli ob renti in se otrsli skrbi za svoje imetje. Seveda gra-bežljivcem to ne bo prav.

Naj dodam še eno misel: Kako si bodo proti tej poplavi, ki je zajela tisoče naših ljudi, izognili in jo preprečili? Rešilna skala v tem našem prizadevanju naj bo: *ljudem pokazati, da se da sedanji družabni položaj rešiti propad ne z zmožnim in praktično neizvedljivim boljševidom, ampak s Kristovo večno resnico, ki bode bogatine današnjega časa: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebel.« Ne samo besedičiti in pridigati ljudem, ki so skoraj brez kruha in strehe v pogubnosti komunizma, ampak nekaj pokazati v delih, prijeti je treba z žilavo odpornostjo in pogonom, nekaj stvarnega začeti, da bodo ljude rekli: »Ni nas komunizem dosegel, ni nas oropal zemlje in naš stvoril v navadne delavce: Mi imamo zemljo, mi jo ljubimo, zahvaliti se imamo dejavnosti in zmagi krščanske misli.«*

Za konec naj navedem nekaj besed iz Ingoličeve knjige »Lukarji« (Čebularji iz ptuj-ske okolice), ki sicer glede moralne vsebine ni kaj vredna, vendar je v toliko realistična (resnično-stvarna), ker opisuje razpoloženje malih ljudi na deželi, ki pričakujejo izvedbo agrarne

reformo. Mislim, da se tudi miselnost bajtarjev, ki po agrarni reformi niso mogli priti do zemlje, dosti ne razlikuje od prejšnje misli pred desetimi leti.

Tako beremo v knjigi:

»Polja so se primaknila k hišam, še v zaprte kamrice je zadehtelo po sveži, razorani zemlji. Trava je kar vidno zelenela, sonce je tako toplo sijalo, da še starci niso več strpeli v kočah: pomlad je prišla kar precej čez noč. Nič ni bilo več hudo, čeprav je bila klet prazna... Kaj vse to, saj se je vendar skozi okno smejala lepa njiva s širokimi ogoni, kjer je rastel v ravnih vrstah luk (čebula), ali sta zorela pšenca ali ječmen. Kaj če bi se najedel do sittega samo enkrat na dan, ko si pa od zgodnjega jutra do pozne noči hodil po zemlji, češ, glej me, tvoja bom kmalu, s svojimi rokami boš segel vame in jaz ti bom dala vsega v izobilju... Ljudje so bili omamljeni. Dolgo v noč je bilo slišati pritajeno šepetanje.

V vseh kočah, v vseh ljudeh, je živela samo ena misel: Zemlja...

spočetka eden glavnih podpornikov vodje rajha Hitlerja ter je od leta 1933 do spomladi 1939 vsestransko podpiral nacionalno socialistično gibanje. Thyssen bi moral postati poslanec v rajstagu Velike Nemčije, a je še pred tem v začetku novembra 1939 zapustil Nemčijo.

Navzlic pritisku nemške vlade se Thyssen poslej ni več maral vrniti v Nemčijo. Ker njegovega bivališča in bega iz Nemčije ni bilo več mogoče prikrivati, se je nemška vlada odločila, da ga črta iz nemškega občestva.

IZGUBE V RUSKO-FINSKI VOJNI

Ruske izgube v prvih 10 tednih vojne znašajo po finskih cenitvah na okrog 200.000 mož, deloma ranjenih, zmrznjenih in mrtvih. — Nadalje naj bi bili Rusi izgubili 327 letal, 594 tankov in oklopnih avtomobilov, 1500 konj, 20 traktorjev, 20 poljskih kuhinj, 28 velikih oklopnih avtomobilov, 3 bojne ladje in 1 podmornico. — Finske izgube znašajo 25.000 mrtvih in 10.000 ranjenih, kakor trdijo Finci.

ŠVICARSKI DELAVCI ZA FINSKO

Švicarska socialistična stranka je sprejela na seji njenega odbora resolucijo, v kateri se zavzema za napadeno Finsko. Resolucija se glasi: »Odbor socialistične stranke obsoja sovjetski napad na malo, miroljubno in demokratsko državo. Odbor izraža Fincem svoje simpatije in svoje občudovanje za njihovo junaško borbo. Odbor pošilja svoj pozdrav delavskemu in socialističnemu razredu na Finskem, ki predstavlja najboljšo zaščito finske neodvisnosti in ljudskih svoboščin. Odbor želi zmago Finske, ki bo velik pomen imela za življenje in svobodo vseh malih narodov.

SPREMENBA V POLGARIJI

V Bolgariji je vlada Kjoseivanova odstopila zaradi notranjih nesoglasij.

Predsedstvo nove vlade je prevzel Bogdan Filov, ki je bil tudi član prejšnjega kabineta in idejni sodelavec Kjoseivanova. Tudi nekaj drugih važnih resorov so zavzele osebnosti iz prejšnje vlade.

Po izjavi predsednika Filova bo nova vlada v notranji in zunanji politiki ohranila smerne prejšnje vlade. Prizadevala si bo zlasti za še tesnejše zblizanje z Jugoslavijo in Turčijo.

Nekatera tuja poročila vedo povedati, da bo baje Bolgarija sedaj po rešitvi nekaterih spornih vprašanj vstopila v Balkansko zvezo. Koliko ta domneva odgovarja resnici, bo pokazala bližnja bodočnost.

TOTALITARNA VOJNA

Italijanski listi poročajo, da bodo vojskujoče države na spomlad začele na vseh straneh bojne podvige, ki bodo dali sedanjem bojem značaj splošne (totalitarne) vojne. Vojna se bo po teh domnevah razširila še na nova in celo izvenevropska področja.

Za sedaj so to seveda le še ugibanja. Seveda je verjetno, da se bodo na spomlad začele večje ofenzive, ker bo vsaka stran skušala izsiliti odločitev, vendar bi bila pretirana bojazen prezgodnja. Zato upajmo, da se nam vsaj za našo državo s pametno in modro zunanjo in notranjo politiko posreči ohraniti dragoceni mir.

Kultura

Borovnjica

Kakor smo poročali, je imelo tukajšnje delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v nedeljo 11. februarja popoldne v delavski dvorani kmečko dramo »Bajtarjeva hči«, katero je zdrmatizirala po Bitenčevi povesti Marija Severjeva z Dolénjskega. Igrri je prisostvovalo še dokaj ljudstva, čeprav se je ravno v tem času vršil misijon. Med drugimi smo opazili pri predstavi g. Bitenca, ki je spisal povest, in Marijo

Severjevo. Ljudstvu ni bil predstavljen ne pisatelj Bitenc in ne Marija Severjeva.

Kar se tiče igre, moramo omeniti samo to, da je treba igro zgostiti, kajti v njej manjka jedra, drugače igra ne bi bila slaba ter priločljiva podeželskim odrom. Tudi igralci so pokazali svoje sposobnosti, še posebno Špela, ki je s svojim nastopom, polnim humorja, žela viharno odobravanje. Nič slabši ni bil bajtar Anže, kmet Mehač in Mrkonov študent Lojze.

Med pavzami sta občinstvo zabavala Jožek in Ježek iz Ljubljane. Veliko pozornost je zbudilo 11-letni Kovačev Zdravko iz Ljubljane, ki nam je zapel s krasnim glasom »Lušno je polet«. Deležen je bil viharnege aplavza. Pesem je moral ponoviti in vihar aplavza se ni dolgo polegel. Malega Zdravka želimo zopet kmalu slišati v Borovnici.

PRVOVRSTEN

bohinjski sir

v vsaki množini razpošilja po ugodnih cenah

HODNIK JANKO

gostilničar in mesar
SREDNJA VAS V BOHINJU

× V Stahovici nad Kamnikom je bil izvršen napad na trgovca Franceta Prodnika. Neznani storilec ga je ustrelil skozi okno. Na trgovca je oddal tri strele od katerih ga je eden zadel naravnost v srce.

„EKONOM“

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši) Telefon interurban 25—06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zдроб, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zдроб, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo oprekarne »Ilovac«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

× Trgovinska pogajanja z Italijo se bodo ta mesec vršila o izvozu naše živine v Italijo. Sedanja pogodba skoro onemogoča izvoz naše živine zaradi prenizkih cen.

KMETSKA POSOJILNICA LJUBLJANSKE OKOLICE V LJUBLJANI izplačuje nove vloge dnevno v vsaki višini ter daje kmetom ugodna posojila.

Umori Antona Haceta

V ponedeljek zvečer preteklega tedna sta zasledovala orožnika Ivan Meden in Fr. Mavko neznanega moškega iz Celja proti Sp. Hudi-nji, ker je bil osumljen tatvine kolesa. Neznanec je zavil v hišo Andreja Glušiča v Sp. Hudi-nji in stopil v kletno sobo, kjer stanujeta dva dalmatinska krošnjarja. Orožnik Meden je stopil za njim in ga vprašal, kdo je. Neznanec je upihnil luč, potegnil revolver in oddal na orožnika šest streliv. Dva sta ga zadela, in Meden se je smrtno zadet zgrudil na tla. Morilec je hipno razbil okno in pobegnil. Drugi orožnik Mavko je ustrelil za njim, toda zadel ga je le v prst na roki. Zločinec je pobegnil proti Vranskem, kjer ga zasleduje orožništvo celega okraja pod vodstvom orož. majorja Vinda Kijeviča. Med begom je zločinec izgubil svojo sliko. Orožniki so v njem takoj spoznali zloglasnega zločinca Josipa Haceta. Upati je, da tokrat ne bo ušel roki pravice.

Iz naših krajev

× Konec 50 din kovancev. Finančno ministrstvo je objavilo sklep v »Službenih novinah«, po katerem so prenehali veljati s 16. februarjem stari kovanci po 50 din. V nadaljnjih šestih mesecih, to je do 16. avgusta t. l. jih bo mogoče zamenjati brez vsakega odbitka za novo skovani denar samo pri blagajnah Narodne banke.

× Ta teden se bo pričelo dviganje rušilca »Ljubljane«, ki se je potopil v Šibeniški luki. Dviganje se bo izvršilo s pomočjo dveh drugih ladij. Na vsaki strani »Ljubljane« bo potopljena po ena ladja. Iz teh dveh bodo nato izsesali s posebnimi napravami vodo nakar se bodeta ladji dvignili in potegnili s seboj tudi rušilca. Dviganje bo trajalo kakih 20 dni.

× V decembru 1939. so narasle vloge pri 14 slovenskih hranilnicah. Medtem ko so od avgusta 1939. dalje vloge pri slovenskih hranilnicah močno padale, se je v decembru 1939. pokazal že prvi preobrat, ki kaže že precejšnje zboljšanje. Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so namreč v decembru narasle skupne vloge pri 14 hranilnicah (v novembru samo pri dveh) in so zlasti tekoči računi pri vseh hranilnicah narasli za blizu 4 milijone dinarjev. Četudi še izkazuje vloge v celoti neznamen padec v primeri s prejšnjimi meseci, je vendarle razveseljivo, da je polovica hranilnic (14 izmed 29) izkazala povečanje vlog. Sicer je treba pripisati polovico padca pri hranilnih knjižicah spremembam v knjiženju rezerv. Ne smemo pozabiti, da je v decembru potekel 3-mesečni odpovedni rok za vloge v denarnih zavodih. Vloge na knjižice so znašale 585.904.342 din, v tek. računu 436.555.943, skupne vloge pa so znašale 1.022.460.285. Razveseljivo je tudi, da je število vlagateljev na knjižice naraslo pri 10 zavodih, število tek. računov pri 5, skupno število vlagateljev pa pri 8 zavodih. Vlagateljev na knjižice je bilo 123.567, v tek. rač. 6.294, vseh vlog 129.861. Upoštevati je treba, da navedeni zneski vlog še ne vsebujejo obresti, ki so se pripisale vlagateljem dne 31. decembra 1939. za preteklo leto, ki bodo znašale okrog 35 milijonov din. Te številke dokazujejo, da so se vlagatelji naših denarnih zavodov pomirili in da se zaupanje v denarne zavode zopet vrača.

× Slovaki in naša mast. Te dni se je mudilo v Beogradu zastopstvo Slovaške, ki je napravilo z našim zavodom za pospeševanje zunanje trgovine dogovor za izvoz 40 vagonov prašičev, 22 vagonov masti in 12 vagonov slanine.

× Dunajski pomladanski velesejem bo od 10. do 16. (tehnični velesejem do 17.) marca 1940. Po uspehu letošnjega Dunajskega mednarodnega jesenskega velesejma — kot prvega vojnege velesejma Nemčije, ki je dokazal nunost te institucije v gospodarskem prometu Nemčije z vsem nevtralnim inozemstvom — se splošno smatra, da so izgledi bodočega Dunajskega pomladanskega velesejma zelo ugodni. Tudi Dunajski pomladanski velesejem bo spet predvsem v znaku izvoza, toda poleg tega bo obdržal svojo specialno noto kot velesejem dobrega okusa. Posebnim potrebam evropskega jugovzhoda bo zadovoljeno z velikim sejmom poljedelskih strojev in s ponudbo tistega blaga, ki je tem državam, ki na veliko grade svoje poljedelstvo in industrijo, najbolj potrebno. Napori velesejskega ravnateljstva, da bi razširilo blagovno sliko z velikim sejmom avtomobilov in motornih koles, imajo vse izgled na uspeh. Poleg tega se bodo s posebno ureditvijo velesejma odprla nemškemu ustvarjanju nova pota v inozemstvo, predvsem na področju mode in umetne obrti na Dunaju. Običajne olajšave za obiskovalce velesejma iz tuzemstva in inozemstva so že zagotovljene.

■ **Predsednik francoskega parlamenta** Eduard Herriot je izjavil, da se Francija bori v sedanji vojni za vse človeštvo, za njegovo dostojanstvo in svobodo. Borba bo težka, toda Francija jo bo vodila do konca. Glede sovjetske vojske je izjavil Herriot, da je po finskih dogodkih uvidel, da to ni vojska, marveč čreda.

■ **V Turčiji so se ponovili potresni sunki.** Pretekli teden sta bili zopet porušeni dve vasi in je bilo pri tem ubitih nekaj ljudi.

■ **Brazilska kava za Fince.** Brazilski urad za kavo je poslal finskemu Rdečemu križu 10 tisoč vreč kave.

■ **Nemci so potopili dva svoja parnika** ob brazilske obale, ker nista mogla prebiti angleške blokade.

■ **Vrhovno vodstvo ruskih čet** na Karelijski zemeljski ožini, kjer sovjeti najsrdečje napadajo finske postojanke, je prevzel šef sovjetskega generalnega štaba general Sapošnikov. Novi poveljnik je bil več let šef leningrajskega vojnega okrožja, pa so mu prilike in ozemlje na tem kraju zelo dobro poznane. Pred odhodom na fronto je Sapošnikova sprejel Stalin. Dobil je povelje, da mora vojsko na Finskem čim preje končati ne oziraje se na človeške žrtve in materialne izgube. Sovjeti hočejo vojno končati do konca februarja na obletnico ustanovitve rdeče vojske in predno se bo pričel tajati led in sneg na tisočerihi jezerih in močvirjih, ki bodo postalā spomladi neprehodna.

■ **Med Rusijo in baltičskimi državami** se je pojavila huda napetost vsled tega, ker Rusija noče plačati najemnine za letalska in pomorska oporišča v baltičskih državah. Estonci zahtevajo tudi odškodnino za škodo, ki so jim jo napravila finska letala, ki so bombardirala ruska oporišča.

■ **Na Finsko** je prispelo 400 poljskih letalcev, ki so se izvežbali na Angleškem. Na Finskem bodo pilotirali angleška in francoska letala v borbi proti Rusom.

■ **Finska nujno prosi za pomoč.** Sedaj ji ne zadostuje več pomoč v letalih in topništvu, marveč v trupah. Finska potrebuje vojsko za

prvo bojno črto. Ker nima zadostnih rezerv na razpolago, se morajo iste trupe ne glede na napor in zgube neprestano boriti v prvih vrstah že ves čas silovite sovjetske ofenzive. Dočim pošiljajo Rusi v boj vedno nove čete, se bora finske čete že 14 dni noč in dan brez oddiha. Finske čete so vsled tega močno izčrpane in so morale na nekaterih mestih prepustiti sovražnikom dele močno utrjene Mannerheimove linije. Angleška vlada je v zadnjem času dovolila, da se smejo zbirati prostovoljci na angleškem ozemlju za Finsko. Govori se tudi da bodo poslali Finski na pomoč nekaj divizij.

■ **Danski prostovoljci za Finsko.** Na Danskem se je prijavilo 9000 prostovoljcev, toda ne za vojsko, marveč za civilno službo v finskih tovarnah. Finski delavci bodo pa stopili v prvo bojno črto.

■ **Franko zmagal.** Med Vatikanom in Španskim diktatorjem se je vršila več mesecev borba za konkordat. Vatikan ni hotel priznati Franku istih pravic, ki jih je imel v konkordatu bivši španski kralj. General Franko pa od teh pravic ni hotel odstopiti. Slednjič je diktator zmagal in Vatikan mu je priznal pravice, da se ne bo mogel postaviti v Španiji noben škot brez njegovega pristanka.

■ **Poslednji predsednik ruske demokratične vlade** Aleksander Kerenski, ki je pred boljševiki pobegnil v inozemstvo in se dolgo mudil v Parizu, biva poslednja leta v Ameriki. Kerenski namerava priti v Evropo, kjer bo z zavezniški razgovarjal o bodočnosti demokratične Rusije. Pred odhodom v Evropo bo obiskal še ameriške politične osebnosti. Kerenski misli, da bi odločna zavezniška izjava, da hočejo razširiti demokracijo tudi na vzhodno Evropo in na Rusijo, pospešil preobrat v Rusiji, kjer vlada globok prepad med narodom in Stalinom.

■ **Nemci so ustanovili na zasedenem poljskem ozemlju poseben urad,** kateremu morajo Poljaki prijaviti vsa svoja živila. Nemški urad odreja odpošiljanje živil v Nemčijo. Na Poljskem je nastalo velikansko pomanjkanje hrane in draginja.

■ **Mobilizacijski stroški** na Nizozemskem znašajo dnevno nad 10 milijonov dinarjev. Za kritje mobilizacijskih stroškov je sklenila vlada nove davke v znesku nad 3,300.000 funtov v letošnjem letu.

■ **Na Švedskem** so izvršili velike aretacije komunistov. Pri preiskavi so ugotovili, da so komunisti prejeli velike svote denarja za propagando.

■ **Uprava Vatikanskega mesta** je odredila racionalizacijo živil, mesa, masti, masla, kave, sladkorja in kruha.

Sejmi

25. februarja: V Rajhenburgu;
 26. februarja: v Motniku, Središču, Blanci, Dol Lendavi;
 27. februarja: Metliki, Igu, Ormožu, Mariboru
 28. februarja: v Žirih, Celju, Ptuju, Trbovljah, Vitanju, Lembergu;
 29. februarja: v Toplicah;
 1. marca: Trbovljah, Slov. Konjicah, Krki v okr. Videm, Novi vasi, Marenbergu, Mariboru, Planini okr. Šmarje pri Jelšah;
 2. marca: Celju, Slov. Gradcu, Brežicah, Trbovljah, Križevcih okr. Murska Sobota.

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmu v Logatcu so bile cene take:

Voli od 4 do 6, telice od 4 do 6, krave od 4 do 5, teleta po 8, prašiči špeharji od 10 do 12, špeharji pa od 9 do 10 din za kg žive teže.

Precej podobne so bile tudi cene na sejmu v Črnomlju. Živina, zlasti krave, je bila le nezadostno cenejša, pač pa so prašiči špeharji dosegli le 9, pršutarji pa cenō din 8 za kg žive teže.

„Kmetški list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, pollet. 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Razne vrste

zdravilnih zelišč

kupuje po najvišjih dnevni cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z o. z., LJUBLJANA
 Novi trg 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe

Navzlic podražitvi usnja
 proizvajamo in prodajamo

ČEVLJE

v priznani prvovrstni
 kakovosti po prejšnjih cenah.

TRIUMF, MIKLOŠIČEVA CESTA 12
 nasproti hotela »Uniona«

Kmetški hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani — Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice 14.257

Brzjav: „Kmetški dom“ — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun — Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice — Izvršuje ostale denarne posle — Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive obrestuje po **4 do 5%**
 Za vse vloge nudi popolno varnost!
Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!